

Protirečenia vo výklade stvorenia sveta v Biblii.

Bibliu nie je možné brať doslovne, hovorí v obrazoch.

Dnešný človek si môže nájsť vedeckejšie interpretácie Biblie.

Badín, M.: Prečo je vedecky dokázané, že naša Zem sa vyvíja viac ako 5 miliárd rokov, existujú rôzne poznatky o rôznych dobách. Prečo máme rok 2006 (rátajúci sa od narodenia Krista)? Nie je pravda niekde v strede?

De Carvalho João, I. F.: Stále aktuálna téma. Ide o vieru!

Diko, D.: Modernizácia cirkvi. Môže sa aj cirkev modernizovať?

Hološková, B.: Náboženstvo, viera a cirkev sú pre mňa veci, ktoré nejdú dokopy. Cirkev sa v mene viery dopúšťala mnohých krutostí.

Kilmajerová, V.: Autorka by mala citovať zdroj. Prezентuje zrejme niečí názor, ale nie svoj. Nie som neveriaca a náboženstvo vnímam ako psychickú pomoc, ale na druhej strane aj ako prostriedok na manipuláciu s ľuďmi. Myslím si, že všetko v Biblii a iných podobných knihách je podané aj interpretované účelovo. Musím však povedať, že sú tam aj dobré veci.

Kocincová, B.: Z porovnania a vysvetlenia Biblie s dnešnými poznatkami nevyplýva až taký rozpor medzi stvorením sveta a evolúciou.

Kulová, M.: Nie som zástancom cirkvi, ktorá je často biznisom. Sväté písmo treba chápať v obrazoch a možno sú to špekulácie. Človek nie je pánom vesmíru ani tvorstva, ale jeho súčasťou.

Matúšová, Z.: Znie to ako referát, nie ako esej. Zaujala ma myšlienka – Duša je vdychnutie. To, čo je duša, si môže vysvetliť každý po svojom. Čo je reálne, a čomu chceme veriť?

Olčák, M.: Otázok, na ktoré nepoznáme odpoveď je viac. Tvrdí sa,

že vedci by mohli existenciu Boha za niekoľko desaťročí dokázať. Niekomu stačí viera, ktorá mu pomáha žiť, niekto chce vedecké dôkazy. Je to len na každom z nás, čo si vyberie a čomu verí.

Oravcová, M.: Ešte ani dnes nevieme všetko jednoznačne vysvetliť. Treba hľadať vhodný kompromis. Šesť dní v Biblii nemuselo byť myslených v dnešnom ponímaní dňa.

Palúch, M.: Veriaci človek si nájde tú svoju pravdu. Neveriaci človek bude hľadať len problémové fakty a iba sa upevňovať v tom, že volí dobre, keď neverí.

Ravasová, K.: Biblia a evolučná teória – až taký veľký rozdiel v tom nie je. Prvý deň, druhý deň, tretí deň atď. V podstate to tak bolo, aj keď sa to musí brať obrazne. Treba prihliadať na to, kedy a pre koho bolo Písmo sväté písané.

Vojtek, J.: Téma stvorenia sveta by mala byť od základov vysvetľovaná v súvislostiach, nie len v metaforách a prirovnaniach.

Treba ju vysvetľovať aj „obyčajným“ ľuďom, nielen ako frázy a „rozprávky“.

Vrábel, M.: Náboženská literatúra, príručka života? (Ak sa správaš ako je napísané, po smrti ťa čaká nebo, ak nie – peklo!)

Záchenská, M.: Autorka eseje nevyjadruje svoj názor. Myslím, že to nie sú jej myšlienky. Nesúhlasím s jej „správnym vysvetlením“. Verím, že niečo nad ... existuje, ale cirkev manipuluje s ľuďmi. Nazrime do minulosti!

Zajková, Z.: Veľmi zaujímavá esej. Podnety na diskusiu aj zamyslenie. Osobne sa prikláňam k vzniku života v procese evolúcie a s predstavou stvorenia sveta Bohom v ponímaní akéhokoľvek náboženstva sa nestotožňujem, aj keď možno nájsť určitú paralelu s vývojom Zeme a stvorením sveta podľa Biblie. Bibliu považujem skôr za historickú literatúru, ktorá opisuje názory ľudí na svet, jeho vznik a fungovania v dobe, keď vznikla.

Príroda, človek a boh, alebo príroda, človek-boh

Homo sapiens sapiens – teda človek rozumný – je len jeden druh spomedzi všetkých druhov živočíšnej ríše, alebo ktosi, kto sa snaží vládnúť nad ríšou živočíšstva, rastlinstva, nad inými živými organizmami, nad živou a neživou prírodou, nad celým svetom a tým, doposiaľ nepoznaným, obkolesujúcim tento svet. Je to tvor pokúšajúci sa odhaliť pre neho nepoznané.

Na počiatku bolo slovo, slovo bolo od Boha a Boh bol slovo ... takto sa začína Kniha kníh – Biblia. Vykresluje nám dejiny tohto sveta od jeho

počiatkov, hovorí o pradávnom vzniku človeka, o jeho stvorení na Boží obraz. Ak by existovala podobná kniha o evolúcii, vznik života na Zemi od prvotných koacervátov a eobiontov, človek by bol v nej až na samom konci vývoja. Ak pristúpime na stvorenie Adama a Evy, človek mal byť dokonalým Božím dielom. Dokonalý bol, až kým sa nechcel hrať na Boha. Ak pristúpime na postupný vývoj človeka v procese evolúcie, opäť je samým vrcholným dielom – tento raz prírody – človek.

Boh stvoril človeka ako niekoho, kto mal spravodlivo vládnuť nad okolitým rastlinstvom i živočíšstvom, mal byť akýmsi správcom prepožičaného majetku. Do vienka dostal dary, ktorými si mal život v tvrdých podmienkach uľahčiť. Dostal rastliny, ktoré sú nielen potravou a zdrojom kyslíka, ale látky obsiahnuté v nich sú liekom na rôzne neduhy. Dostal živočíchy, ktoré sú rovnako zdrojom potravy nielen pre človeka, ale aj zdrojom látok, potrebných na fungovanie ľudského organizmu, časti ich tiel, podobne ako rastliny, sú liekom na rôzne choroby.

Ak budeme uvažovať o človeku ako o vrchole evolúcie, nebudeme hovoriť o daroch Boha, ale o múdrosti a zvedavosti človeka, túžbe po poznaní. Ľudské poznanie, vynaliezavosť a zvedavosť nás priviedli do šľachetnej či nemilosrdnej reality dnešných dní. Človek má všetko, čo potrebuje pre zdravú existenciu na našej nádhernej, a zároveň na smrť chorej planéte. Má všetko, čo potrebuje na zachovanie svojho života, života iných druhov a vie všetko o zachovaní zdravého stavu Zeme. Človek je od prírody tvor zvedavý, ale aj chamtivý. Svojou zvedavosťou dospel k rôznym riešeniam ťažkých situácií, ktoré siahajú až ku globálnym problémom katastrofických rozmerov, ako je ozónová diera, globálne otepľovanie, hladomor, choroby a podobne. Oproti vedomostiam, ktoré by mohli problémy vyriešiť, stojí ľudská chamtivosť, ctižiadostivosť, snaha o dokonalosť, všemocnosť a túžba stať sa zástupcom Boha na Zemi, až napokon Boha nahradiť. Položme si otázky: „*Pokiaľ siahajú ľudské možnosti? Pokiaľ siahajú naše práva? Aké práva vlastne máme? Aké práva a povinnosti máme voči ostatným organizmom, aké práva máme voči sebe a aké práva a povinnosti máme voči najvyššej Božej moci, či prírode?*“ Naše práva sa končia tam, kde začínajú práva ostatných. Člo-

vek si svoje práva v rámci prírody vymedzil dostatočne badateľne – pretvára všetko, čo príroda stvorila. Vo svojom diele postupuje cieľne, aby z neho mal prospech prevažne sám. Pretvára prírodu na globálnej úrovni – ničí ovzdušie, na regionálnej úrovni (Černobyľ) i na lokálnych úrovniach (holoruby). Pretvára, tvorí a ničí živé i neživé. Stanovil si vlastné zákony. Pozná človek zákony Božie a zákony prírody? Správa sa podľa nich, rešpektuje ich? Dodržiavanie zákonov je vo všeobecnosti ošetrované sankciami. Pre svoje zákony si človek sankcie vymyslel. Sú však sankcionované porušenia Božích alebo prírodných zákonov? Božie zákony chápeme ako vnútorný hlas, ktorý nám hovorí, či konáme tak ako by sme mali. Sankcie za ich porušenie nás však na tomto svete nepostihnú. Prírodné zákony sú zákonmi rozmanitých charakterov, v rámci živej i neživej prírody. Človek je tvor rozumný, čo mu v priebehu niekoľkých tisícročí pomohlo spoznať takmer všetky prírodné zákony. Je tvor slobodný, čo mu umožňuje samostatné rozhodovanie, či zákony dodržiavať bude, alebo nie. Je tvor mysliaci, čo sa prejavuje v jeho schopnosti neustále niečo meniť. Pokúša sa meniť aj zákony, miliónmi a miliardami rokov potvrdené a fungujúce.

Časom sa normy posunuli iným smerom a človek zákony menil. Stanovil si aj etické hranice svojej tvorivosti, ale nič mu nebránilo v tom, aby zmenil a menil aj tieto hranice. Príkladom môže byť pitva človeka. Kedysi bola zakázaná, nemorálna, neetická, odsudzovaná, bol to akt namierený proti Bohu, no dnes je úplne normálna. Dostávame sa k otázke, čo je normálne. Podstata tohto pojmu spočíva v tom, že normálne je to, čo človeku vyhovuje. Pri dnešných moderných technológiách a vysokej odbornosti vedeckých výskumov sa pred človeka predostiera-

jú stále nové a nové poznatky zo sveta vedy. Jednou otázkou, nie príliš starou, je vytváranie živých organizmov človekom, pohrávanie sa s génmi, so životom ako takým. Príroda prešla dlhodobým vývojom, počas ktorého sa dopustila množstva omylov, čo malo za následok vyhynutie niektorých živočíšnych druhov, no na druhej strane sa z omylov i poučila a vytvorila si obranné mechanizmy pre náhodné omyly, ktoré sa dejú v ríši života. Napríklad genetika. Nie je to tak dávno, čo človek zistil, že nové druhy vznikajú krížením jednotlivých druhov. Začal to využívať vo svoj prospech.

Kam až siahla ľudská ctižiadostivosť? Už nie je na mieste pojem zvedavosť, pretože ctižiadostivosť a pocit moci človeka natoľko zaslepili, že zabúda na prírodné etické princípy, túži stále po väčšej a väčšej moci. Túži sa stať všemocným a nahradiť matku prírodu, či Boha.

Homo sapiens sapiens sa zaslúžil o veľké množstvo dobrých a hodnotných objavov, no jeho dielom je aj znečistené ovzdušie, narušená ochranná ozónová vrstva Zeme, členenie sveta na zóny ekonomicky prosperujúce a chudobné, teda na zóny prebytku a nedostatku, pod úrovňou životného minima v každom smere. Jeho zásluhou boli objavené lieky na smrteľné choroby, zároveň však vznikli choroby nové, vážnejšie, ktorých pôvodcov si človek sám stvoril.

Stojí za úvahu, čo by bolo zo Zeme, keby na nej jeden živočíšny druh – *Homo sapiens sapiens* – chýbal. Bol by to raj, alebo by bola rovnako spustošená iným druhom? Bol by zodpovednejší, či bezohľadnejší? Na tieto otázky nevieme odpovedať. Skúsme si, každý sám pre seba, položiť ďalšie otázky: „*Aký vzťah mám k Zemi ja? Patrím medzi ľudí rozumných a zodpovedných, alebo rozumných a chamtivých?*“

Sme prvkami jednotného obrovského systému, a teda to, ako bude, a či vôbec bude naša matka Zem v blízkej alebo ďalej budúcnosti existovať, záleží od každého z nás.

Tatiana Takáčová

Otázky a námety na diskusiu

Prof. Ružička: Človek sa často hrá na Boha všemohúceho.

Príroda je výtvor Boží, alebo procesu premeny hmoty a energie?

Aké práva a povinnosti má človek a kto mu ich zveril?

Vzťah medzi zákonmi Božími a zákonmi prírody.

Poznávanie oslobodzuje človeka od povier a mýtov.

Adamčík, M.: Globálne otepľovanie – globálne stmievanie. Pitva – prečo sa menil postoj k nej? Otázkou je, či sú nejaké sankcie za génovú manipuláciu.

Omyly prírody? Nie sme trestaní za prestúpenie Božích zákonov?

Berecz, O.: Rastliny a živočíchy sú tu pre nás? Čo považujeme za Božie zákony? Kto ich napísal? Nebol to človek? Čo sú to omyly prírody?

Demko, P.: Boh stvoril svet, planétu Zem. Dal ľuďom život, noc i deň. Dal ľuďom svetlo a štyri ročné obdobia, no ľudia si z toho stále nič nerobia.

Farárik, P.: Tvrdiť, že človek je vrcholným (dokonalým) dielom prírody, je silným nepochopením evolúcie. Len človek sa vidí ako vrcholné dielo. Slony, medvede atď. by to videli zrejme inak. Ak sme vrcholným dielom, prečo pokračuje evolúcia neustále?

Hájek, T.: Človek, príroda, Boh. Tri pojmy, každý s mimoriadnym významom. Niektorí hľadajú, čo je dôležitejšie. Myslím si, že sú jedno. Človek má jeden obrovský

dar – rozum, ktorým sa odlišuje od všetkého živého. Je to však dvojsečná zbraň, ako môžeme neustále vidieť vo svojom okolí.

Jamrichová, H.: Veľmi zložitá téma.

Kmeť, M.: Nikdy nevyriešená tematika – je Biblia napísaná človekom alebo nie? Jasné však je, že sme vývojovo najvyššie a preto nemáme iba práva, ale aj povinnosti.

Kršková, M.: Je rozum pre človeka dar alebo záhuba?

Kmeťová, Z.: Nie celkom som tejto eseji rozumela. Páčil sa mi však názor, že raj si máme spraviť tu na Zemi a nečakať, kým sa tam snáď dostaneme.

Mikulová, I.: Človek sa naozaj už hrá na Boha. Diskusia na túto tému môže byť nekonečná.

Novotný, E.: Materializmus. Príroda je Boh. Vytvorme si raj na Zemi. Nečakajme, že ho niekto vytvorí za nás. Rajskej príroda.

Zorád, L.: Vzhľadom na dĺžku eseje a rýchle striedanie myšlienok som neudržal pozornosť.

Ťažisko naďalej vo výchove

Narastajúci rozsah ekologických a environmentálnych problémov našej planéty čoraz intenzívnejšie evokuje k adekvátnym reakciám inštitucionálnych zoskupení na medzinárodnej, národnej či regionálnej úrovni s cieľom maximálne eliminovať, resp. usmerňovať ľudské aktivity v súlade s ekologickými princípmi, ktoré sú svojou podstatou Božími zákonmi. Podiel zodpovednosti týchto vládnych i mimovládnych organizácií býva však často determinovaný skôr právnymi, ekonomickými, a najmä

politickými argumentmi, než silou pravdy Božích zákonov v prírode, ktoré nám boli dané a ktorých rešpektovanie je napokon zárukou aj prežitia človeka.

Jazyčkom na váhach ľudského rozhodovania je vždy osobná morálka človeka. Aká ona je, čím je determinovaná a do akej miery je schopná prevziať svoj podiel zodpovednosti za udržateľný rozvoj, čiže za zdravú dynamiku všetkých ekosystémov, v ktorých človek žije, to závisí predovšetkým od integrálnej výchovy človeka ako vrcholné-

ho tvora stvoreného na obraz Boží, obdareného rozumom a slobodnou vôľou, ktorému je jasné, že Boh je stvoriteľom všetkého, že človek je múdry a zodpovedný správca a spolupracovník Boží pri manažmente stvorenstva a že stvorenstvo je darom Božím.

Táto skutočnosť viedla i vedie katolícku cirkev na Slovensku vo vytúženom priestore slobody našej spoločnosti po „nežnej revolúcii“ prevziať podiel zodpovednosti pri riešení environmentálnych problémov formou výchovy ekologického vedomia a svedomia cez svoje pastoračné aktivity. Tu si totiž treba uvedomiť, že pre kresťana sú ekologické a environmentálne problémy výsostne morálnym problémom. Len mravný človek dáva záruku, že sa mravné princípy